

Oversendelse av studieplanendringer fra petroleum- og prosess teknologi ved Institutt for fysikk og teknologi

Mindre studieplanendringer for kommende vårsemester

Redaksjonelle endringer og endringer av vurderingsform er gjort i følgende emner: PTEK214, PTEK212, PTEK211, PTEK250, PTEK252 og PTEK354. Alle disse endringene regnes som små. Endringene er lagt inn i vedleggene. Små språklige justeringer blir muligens ettersendt.

Emnekode	Redaksjonelle endringer (F.eks. endret tekst i læringsutbytte, mål og innhold etc.)	Realitetsendringer (F.eks. endret vurderingsform, overlapp, forkunnskapskrav)	Semester for iverksetting av endringen(e)	Merknad
PTEK214	x	x	Vår2020	Vedlegg 1
PTEK212	x	x	Vår2020	Vedlegg 2
PTEK250	x	x	Vår2020	Vedlegg 4
PTEK252		Endret til eksamen kun i undervisningssemester	Vår2020	
PTEK354	x	x	Vår2020	Vedlegg 3

Store studieplanendringer

Nedlegging av studieprogram

Med forbehold i at det nye integrerte 5-årige ENERGI-programmet starter opp høsten 2020, foreslås det å legge ned bachelorprogrammet i petroleum- og prosess teknologi. Den foreslåtte nedleggingen har vært formidlet til fakultetet i mars 2019, og programstyret i petroleum- og prosess teknologi har ved flere anledninger tidligere blitt orientert om at nedlegging blir en konsekvens av oppretting av nytt ENERGI-program.

Navn på studieprogram: Bachelorgrad i petroleum og prosess teknologi
Godkjent av instituttstyret: Institutt for fysikk og teknologi: 23.09.2019
Studieplanendringene innføres fra: Høst 2020

Endring eller oppretting av emner

Eksisterende emner som endres

Emnekode	Redaksjonelle endringer (F.eks. endret tekst i læringsutbytte, mål og innhold etc.)	Realitetsendringer (F.eks. endret vurderingsform, overlapp, forkunnskapskrav etc.)	Semester for iverksetting av endringen(e)	Merknad
PTEK311	Nei	Det foreslås å gjøre PTEK311 om til uregelmessig emne. Emnet har ekstern foreleser og få studenter.	Vår2020	
PTEK211	Flere omfattende justeringer av læringsutbytte og tittel på emnet	Nei	Vår2020	Vedlegg 5

Nedlegging av emner

Emnekode	Siste undervisningssemester for emnet: Ved nedlegging av emner må det normalt tilbys eksamen/vurdering i emnet i to semester etter nedlegging.	Dersom emnet er et spesialiseringsemne, hvilke emner skal tilbys studentene som erstatning for emnet som legges ned?	Andre program som benytter emnet er informert om at emnet legges ned. Bruk rapport 226.003 i FS
PTEK203	Vår2019	Emnet kan erstattes av lignende emner på HVL	Nei
PTEK100	Høst2019, det skal tilbys eksamen/vurdering i emnet i to semester etter nedlegging.	Det foreslås å legge ned PTEK100 dersom nytt integrert energiprogram starter opp høsten 2020, da relevante deler av innholdet i PTEK100 kommer til å bli dekket av nye emner i energiprogrammet	Nei

Oppretting av nye emner

Emnekode	Første undervisningssemester for emnet	Er det overlapp med eksisterende emner eller emner som legges ned? Hvis ja, angi hvilke emner dette gjelder og grad av overlapp. Dette må også legges inn i emnebeskrivelsene for berørte emner og for emnet som opprettes.	Emnebeskrivelse vedlagt
PTEK215	Høst 2020	Nei	Vedlegg 6

Med vennlig hilsen,
Else Birkeland Johannesen
Studiekonsulent IFT

Grete Ersland
Kontorsjef IFT

Emnekode: PTEK214

Emnebeskriving for PTEK214 Eksperimentelle metodar i reservoarfysikk
PTEK214 Eksperimentelle metoder i reservoarfysikk
PTEK214 Experimental Reservoir Physics

Godkjenning:

Emnebeskrivinga er godkjend av (Fakultetet brukar nemningar for godkjenningsorgan i samsvar med eigen praksis.):

Programstyret: 18.09.2019

Institutt for Fysikk og teknologi: 23.09.2019

Det matematisk-naturvitskaplege fakultet:

Emnebeskrivinga vart justert: 26.09.2019 av Bergit Brattekås, Martin Fernø, Geir Ersland, Arne Graue og Marianne Steinsbø

Evaluering:

Emnet vart sist evaluert: 26.09.2019

Neste planlagde evaluering: Vår 2020

Emnekode: PTEK214

Kategori	Infotype	Tekst
Emnekode Course Code		PTEK214
Namn på emnet, nynorsk		Eksperimentelle metodar i reservoarfysikk
Namn på emnet, bokmål		Eksperimentelle metoder i reservoarfysikk
Course Title, English		Experimental Reservoir Physics
Studiepoeng, omfang ECTS Credits	EB_POENG	10
Studienivå (studiesyklus) Level of Study	EB_NIVA	Bachelor/master
Fulltid/deltid Full-time/Part-time	EB_FULLDEL	Fulltid [Full-time]
Undervisningsspråk Language of Instruction	EB_SPRAK	Engelsk. Emnet undervisast på norsk dersom berre norskspråklege studentar melder seg til emnet. [English]
Undervisningssemester Semester of Instruction	EB_UNDSEM	Vår [Spring]
Undervisningsstad Place of Instruction	EB_UNDSTED	
Mål og innhald Objectives and Content	EB_INNHOLD	Mål og innhald: Målet med emnet er å kjenne til eksperimentelle metodar innan reservoarfysikk og sjølvstendig kunne utføre eksperiment for måling av fysiske storleikar som er viktige for produksjon av hydrokarbon og lagring av klimagassar. I laboratorieøvingar lærer ein å utføre kjerneanalyse for å måle porøsitet, permeabilitet, fluidfortrenging og -lagring, kapillartrykk, relativ permeabilitet og fuktpreferanse i porøse bergartar. [Objectives and content: The aim of the course is to know experimental methods in reservoir technology and to independently perform experiments to measure parameters that are important during production of hydrocarbons and storage of greenhouse gases. During laboratory exercises the student perform core analysis to measure porosity, permeability, fluid displacement and storage, capillary pressure, relative permeability and wettability preference of the porous media.
Læringsutbyte (endret standardoppsett og introsetning)	EB_UTBYTTE	Studenten skal ved avslutta emne ha følgjande læringsutbyte definert i kunnskapar, ferdigheiter og generell kompetanse: <u>Kunnskapar</u>

Learning Outcomes

Studenten

- har kjennskap til ulike eksperimentelle metodar innan reservoarfysikk.
- kjenner til fundamentale eigenskapar ved reservoarbergartar og fluid.
- kan forklare ulike parameterar sin innverknad på strøyming, produksjon og lagring av fluid i porøse bergartar.

Ferdigheiter

Studenten

- kan måle eigenskapane til porøse bergartar relatert til energiproduksjon- og lagring.
- kan utføre eksperiment for å bestemme produksjon og lagringskapasitet i kjerneprøvar.
- tolke eksperiment med fleirfasestraum i porøse bergartar.
- gjennomføre kjerneanalyse på eiga hand.

Generell kompetanse

Studenten

- ivaretar HMS i laboratoriearbeid, og har kompetanse om personleg verneutstyr og handtering av kjemikalier og utstyr.
- kan handtere og analysere eksperimentelle måledata.
- kan skrive ein vitskapeleg rapport.

On completion of the course the student should have the following learning outcomes defined in terms of knowledge, skills and general competence:

Knowledge

The student

- has knowledge of various experimental methods in reservoir physics.
- know fundamental properties of reservoir rocks and fluids.
- can explain different parameters and their influence on fluid flow, production and storage in porous rocks

Skills

The student

- can measure the properties of porous rocks related to energy production and storage.
- can perform experiments to determine the production and storage capacity of core samples.
- can interpret experiments with multi-phase flow in porous rocks.
- can perform core analysis without supervision.

General competence

Emnekode: PTEK214

		The student • includes HSE in laboratory work and has expertise in personal protective equipment and can safely handle chemicals and equipment. • can manage and analyze experimentally measured data for core analysis. • can write a scientific report.
Krav til forkunnskapar Required Previous Knowledge	EB_KRAV	Ingen
Tilrådde forkunnskapar Recommended previous Knowledge	EB_ANBKRAV	PTEK211
Studiepoengsreduksjon Credit Reduction due to Course Overlap	EB_SPREDUK	
Krav til Studierett Access to the Course	EB_STUDRET	For oppstart på emnet er det krav om ein studierett knytt til Det matematisk-naturvitskapelege fakultet http://www.uib.no/matnat/52646/opptak-ved-mn-fakultetet [Access to the course requires admission to a programme of study at The Faculty of Mathematics and Natural Sciences]
Arbeids- og undervisningsformer Teaching and Learning Methods	EB_ARBUND (Erstattar EB_UNDMET O)	Undervisninga gis i form av førelesningar og laboratorieøvingar. Førelesningar, 2 timar i veka i 10 veker. Laboratoriearbeid, 4 timar i veka i 4 veker. [The teaching method is by lectures and laboratory exercises. Lectures, 2 hours a week for 10 weeks. Laboratory exercises, 4 hours for 4 weeks.]

Emnekode: PTEK214

Obligatorisk undervisningsaktivitet Compulsory Assignments and Attendance	EB_OBLIGAT	Obligatorisk oppmøte på førelesningar og laboratorieøvingar. Laboratorierapportar. Godkjend obligatorisk aktivitet er gyldig i 2 påfølgande semester etter godkjenninga. [Compulsory attendance at lectures and laboratory exercises. Laboratory reports. Compulsory assignments are valid for 2 subsequent semesters.]
Vurderingsformer Forms of Assessment	EB_VURDERI	I emnet nyttar ein følgjande vurderingsformer: Laboratorierapportar, 50 % av karakteren. Munnleg eksamen, 50 % av karakteren. The forms of assessment are: Laboratory reports, 50 % of total grade. Oral examination, 50% of total grade.
Hjelpemiddel til eksamen Examination Support Material	EB_HJELPEM	Ingen [None]
Karakterskala Grading Scale	EB_K-SKALA	Ved sensur vert karakterskalaen A-F nytta. [The grading scale used is A to F. Grade A is the highest passing grade in the grading scale, grade F is a fail.]
Vurderingssemester Assessment Semester	EB_EKSSEM	Vår [Spring]
Litteraturliste Reading List	EB_LEREM	Litteraturlista vil vere klar innan 01.12. [The reading list will be available within December 1st.]
Emneevaluering Course Evaluation	EB_EVALUER	Studentane skal evaluere undervisninga i tråd med UiB og instituttet sitt kvalitetssikringssystem. [The course will be evaluated by the students in accordance with the quality assurance system at UiB and the department]
Programansvarleg	EB_PROGANS	Programstyret har ansvar for fagleg innhald og oppbygging av studiet og for kvaliteten på studieprogrammet og alle emna der. The Programme Committee is responsible for the content, structure and quality of the study programme and courses.

Emnekode: PTEK214

Programme Committee		
Emneansvarleg Course Coordinator	EB_EMNANS V	Emneansvarleg og administrativ kontaktperson finn du på Mitt UiB, kontakt eventuelt Studierettleiar@xx-uib.no
Administrativt ansvarleg Course Administrator	EB_ADMANS V	Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet v/ Institutt for fysikk og teknologi har det administrative ansvaret for emnet og studieprogrammet.
Kontaktinformasjon Contact Information	EB_KONTAKT	

Emnekode: PTEK215

Emnebeskriving for PTEK212 Reservoarteknikk I
PTEK212 Reservoarteknikk I
PTEK212 Reservoir Technology I

Godkjenning:

Emnebeskrivinga er godkjend av (Fakultetet brukar nemningar for godkjenningsorgan i samsvar med eigen praksis.):

Programstyret: 18.09.2019

Institutt for Fysikk og teknologi: 23.09.2019

Det matematisk-naturvitskaplege fakultet:

Emnebeskrivinga vart justert: 15.09.2019 av Geir Ersland

Evaluering:

Emnet vart sist evaluert: 26.09.2019

Neste planlagde evaluering: Vår 2020

Emnekode: PTEK215

Kategori	Infotype	Tekst
Emnekode Course Code		PTEK212
Namn på emnet, nynorsk		Reservoarteknikk I
Namn på emnet, bokmål		Reservoarteknikk I
Course Title, English		Reservoir Technology I
Studiepoeng, omfang ECTS Credits	EB_POENG	10
Studienivå (studiesyklus) Level of Study	EB_NIVA	Bachelor/master
Fulltid/deltid Full-time/Part-time	EB_FULLDEL	Fulltid [Full-time]
Undervisningsspråk Language of Instruction	EB_SPRAK	Engelsk. Emnet undervisast på norsk dersom berre norskspråklege studentar melder seg til emnet. [English. The course is taught in Norwegian if only Norwegian-speaking students register for the course]
Undervisningssemester Semester of Instruction	EB_UNDSEM	Vår [Spring]
Undervisningsstad Place of Instruction	EB_UNDSTED	Bergen
Mål og innhald Objectives and Content	EB_INNHOLD	Mål: Å gje studentar ei teoretisk innføring om fleirfasestrøyming i reservoarbergartar samt kunnskap om korleis teorien kan brukast. Innhald: Emnet gjev ei innføring i klassisk teori om fortreningsprosessar av ikkje-blandbare væsker og bruk av Buckley-Leverett-modellen, teori om fraksjonsstraum, materialbalanse og trykktesting Objectives: Provide a theoretical introduction to multi-phase flow in reservoirs and knowledge of how the theory can be applied in reservoir engineering Content: An introduction to classical theory of displacement processes of non-miscible liquids and the use of the Buckley-Leverett model, fractional flow theory, material balance and pressure testing.
Læringsutbyte	EB_UTBYTTE	Studenten skal ved avslutta emne ha følgjande læringsutbyte definert i kunnskapar, ferdigheiter og generell kompetanse:

(endret standardoppsett og introsetning)

Learning Outcomes

Kunnskapar

Ved fullført emne skal studenten:

- Ha kunnskap om dei grunnleggjande transportlikningane i porøse medium både ein- og fleirfasestraum
- kjenne til føringar for bruk av Buckley-Leverett-modellen, teori om fraksjonsstraum, materialbalanse og trykktesting
- beskrive mikro- og makroskopiske fenomen i reservoar under olje/gass fortrenging og CO2 lagring

Ferdigheitar

Ved fullført emne skal studenten kunne:

- bruke teorien om fraksjonsstraum til å beskrive fortrengingsprosessar i reservoar.
- tolke trykkdata frå brønntestar og finne reservoareigenskapar

Generell kompetanse

Studenten skal kunna:

- Datahandtering og analyse
- Akademisk skrivekunne

On completion of the course the student should have the following learning outcomes defined in terms of knowledge, skills and general competence:

Knowledge

On completion of the course, the student should:

- Know the basic transport equations in porous medium, both for single- and multi-phase flow
- know the guidelines for using the Buckley-Leverett approach, fractional flow theory, material balance and pressure testing
- describe micro and macroscopic phenomena in reservoir during oil / gas displacement and CO2 storage

Skills

On completion of the course the student should be able to:

- Apply the fractional flow theory to describe displacement processes in the reservoir.
- interpret pressure data from well tests and to estimate reservoir properties

General competence

The student should be able to:

Emnekode: PTEK215

		- Analyze and manage data - Write in accordance to academic standards
Krav til forkunnskapar Required Previous Knowledge	EB_KRAV	Ingen [None]
Tilrådde forkunnskapar Recommended previous Knowledge	EB_ANBKRAV	PTEK211
Studiepoengsreduksjon Credit Reduction due to Course Overlap	EB_SPREDUK	Ingen [None]
Krav til Studierett Access to the Course	EB_STUDRET	For oppstart på emnet er det krav om ein studierett knytt til Det matematisk-naturvitskaplege fakultet http://www.uib.no/matnat/52646/opptak-ved-mn-fakultetet [Access to the course requires admission to a programme of study at The Faculty of Mathematics and Natural Sciences]
Arbeids- og undervisningsformer Teaching and Learning Methods	EB_ARBUND (Erstattar EB_UNDMET O)	Føreløsingar og oppgåveløysing totalt 4 timar i veka. [Lectures and problem solving a total of 4 hours a week.]
Obligatorisk undervisningsaktivitet Compulsory Assignments and Attendance	EB_OBLIGAT	Ingen [None]
Vurderingsformer Forms of Assessment	EB_VURDERI	I semester kor undervisning vært gjeve kan innleveringar vektast inntil 25% av karakteren. I semester kor undervisning ikkje vært gjeve gjelder avsluttande eksamen (munnleg eller skriftleg) 100%. [In a semester where teaching is offered can assignments count until 20% of the grade. In a semester in where teaching is not

Emnekode: PTEK215

		offered will the final exam count 100%. The exam can be oral, depending on the number of students.]
Hjelpemiddel til eksamen Examination Support Material	EB_HJELPEM	Hjelpemiddel på avsluttande eksamen er enkel kalkulator i samsvar med fakultets reglar. [Examination support materials: Non- programmable calculator, according to model listed in faculty regulations]
Karakterskala Grading Scale	EB_K-SKALA	Ved sensur vert karakterskalaen A-F nytta. [The grading scale used is A to F.]
Vurderingssemester Assessment Semester	EB_EKSSEM	Det er ordinær eksamen kvart semester [It is regular exam each semester]
Litteraturliste Reading List	EB_LEREM	Litteraturlista vil vere klar innan 01.12. [The reading list will be available within December 1st.]
Emneevaluering Course Evaluation	EB_EVALUER	Studentane skal evaluere undervisninga i tråd med UiB og instituttet sitt kvalitetssikringssystem. [The course will be evaluated by the students in accordance with the quality assurance system at UiB and the department]
Programansvarleg Programme Committee	EB_PROGANS	Programstyret har ansvar for fagleg innhald og oppbygging av studiet og for kvaliteten på studieprogrammet og alle emna der. The Programme Committee is responsible for the content, structure and quality of the study programme and courses.
Emneansvarleg Course Coordinator	EB_EMNANS V	Emneansvarleg og administrativ kontaktperson finn du på Mitt UiB, kontakt eventuelt Studierettleiar@xx-uib.no
Administrativt ansvarleg Course Administrator	EB_ADMANS V	Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet v/ Institutt for fysikk og teknologi har det administrative ansvaret for emnet og studieprogrammet.
Kontaktinformasjon Contact Information	EB_KONTAKT	Studierettleiar kan kontaktast her: Studierettleiar@xx-uib.no Tlf 55 58 xx xx

Emnekode: PTEK 354

Emnebeskriving for **PTEK354 Støvekspløsjonar i prosessindustrien**
PTEK354 Støvekspløsjoner i prosessindustrien
PTEK354 Dust explosions in the process industries

Godkjenning:

Emnebeskrivinga er godkjend av (Fakultetet brukar nemningar for godkjenningsorgan i samsvar med eigen praksis.):

Programstyret: 18.09.2019

Institutt for Fysikk og teknologi: 23.09.2019

Det matematisk-naturvitenskaplege fakultet:

Emnebeskrivinga vart justert: 30.09.2019 av Trygve Skjold

Evaluering:

Emnet vart sist evaluert: 30.09.2019

Neste planlagde evaluering: Vår 2021

Emnekode: PTEK 354

Kategori	Infotype	Tekst
Emnekode Course code		PTEK354
Namn på emnet, nynorsk		Støvekspløsjonar i prosessindustrien
Namn på emnet, bokmål		Støvekspløsjoner i prosessindustrien
Course title, English		Dust explosions in the process industries
Studiepoeng, omfang ECTS credits	EB_POENG	10
Studienivå (studiesyklus) Level of study	EB_NIVA	Master/PhD Master/PhD
Fulltid/deltid Full-time/Part-time	EB_FULLDEL	Fulltid Full-time
Undervisningsspråk Language of instruction	EB_SPRAK	Engelsk. Emnet undervisast på norsk dersom berre norskspråklege studentar meldar seg til emnet. English. The course is taught in Norwegian if only Norwegian speaking students register for the course.
Undervisningssemester Semester of instruction	EB_UNDSEM	Vår. Om ikkje anna er avtalt med kursansvarleg må minst tre studentar må vere påmeldt for at emnet skal undervisast. Spring. Unless otherwise agreed with the course coordinator, the course will only be offered if at least three students are registered.
Undervisningsstad Place of instruction	EB_UNDSTED	UiB, Institutt for Fysikk og Teknologi (IFT) UiB, Department of Physics and Technology (IFT)
Mål og innhald Objectives and content	EB_INNHOLD	Mål: Emnet gir ei oversikt over forskingfronten på fagfeltet støvekspløsjonar. Undervisninga vektlegg forståing for fysiske fenomen og prinsipp for risikoreduserande tiltak. Innhald: Emnet beskriv tennings- og forbrenningseigenskapar for pulver og støv, metodar for førebygging og skadeavgrensing for støvekspløsjonar, læring frå støvekspløsjonsulykker, samt metodar for testing av tennings-, forbrennings-, og eksplosjonseigenskapane til støvlag og støvskyer. Objectives: The course provides an overview of the contemporary state-of-the-art in research on dust explosions. The lectures emphasise physical phenomena and principles for risk-reducing measures. Content: The course describes ignition and combustion properties of powders and dusts, methods for prevention and control of dust explosions, lessons learnt from accidental dust explosions, as well as methods for testing the ignition, combustion and explosion properties of dust layers and dust clouds.

Kategori	Infotype	Tekst
Læringsutbyte Learning outcomes	EB_UTBYTTE	Studenten skal ved avslutta emne ha følgjande læringsutbyte definert i kunnskapar, ferdigheiter og generell kompetanse: <u>Kunnskapar</u> Studenten kan: • Beskriva korleis brennbare støvskyer dannast. • Diskutera fysiske fenomen knytt til fleirfasestrøyming i støvskyer. • Beskriva tennings- og forbrenningsfenomen i støvlag. • Beskriva tennings- og forbrenningsfenomen i støvskyer. • Diskutera flammeforplantningsmekanismer for ulike typar støv. • Kategorisera metodar for førebygging og skadeavgrensing av støveksplasjonar. • Diskutera hendingsgong og læring frå utvalde støveksplasjonsulykker. • Forklara prinsippa for risikoanalyse og risikostyring i anlegg der støveksplasjonar utgjer ein fare. <u>Ferdigheiter</u> Studenten kan: • Forklara metodane som vert nytta for å måla tennings-, forbrennings-, og eksplosjonsegenskapane til støvprøvar. • Diskutera relevante tiltak og metodar for å verna ei gitt industriell verksemd mot støveksplasjonar. • Gi eksempel på tidlige eksplosjonsulykke frå ulike industiar. • Gjennomføra eit litteraturstudium på utvalde aspekt knytt til støveksplasjonar. • Gje ei munnleg framstilling av litteraturstudiet. <u>Generell kompetanse</u> Studenten kan: • Identifisera relevante støveksplasjonsfarar for eit gitt system. • Foreslå passande risikoreduseranse tiltak for eit gitt system. • Kombinera ulike prinsipp for eksplosjonsvern for eit gitt system. On completion of the course the student should have the following learning outcomes defined in terms of knowledge, skills and general competence: <u>Knowledge</u> The student is able to: • Describe the formation of flammable dust clouds. • Discuss physical phenomena related to the particle-laden flow in dust clouds. • Describe ignition and combustion phenomena in dust layers. • Describe ignition and combustion phenomena in dust clouds. • Discuss the mechanisms for flame propagation for various types of dust. • Categorise methods for prevention and mitigation of dust explosions. • Discuss the chain of events and lessons learnt from relevant dust explosion accidents.

Kategori	Infotype	Tekst
		- Explain the principles for risk analysis, risk assessment and risk management for industrial facilities where dust explosions represent a hazard. <u>Skills</u> The student is able to: - Explain the methods for testing ignition, combustion and explosion properties of dust samples. - Discuss relevant means of explosion protection for a given industrial facility. - Give examples of past accidents from various industries. - Conduct a literature survey on selected aspects of dust explosions. - Give an oral presentation of the literature survey. <u>General competence</u> The student is able to: - Identify relevant dust explosions hazards for a given system. - Propose suitable risk-reducing measures for a given system. - Combine various principles for explosion protection for a given system.
Krav til forkunnskaper Required previous knowledge	EB_KRAV	PTEK250, PTEK252 PTEK250, PTEK252
Tilrådde forkunnskaper Recommended previous knowledge	EB_ANBKRAV	PTEK241 (kan takast samstundes) PTEK241 (can be taken in parallel)
Studiepoengsreduksjon Credit reduction due to course overlap	EB_SPREDUK	Ingen None
Krav til studierett Access to the course	EB_STUDRET	Oppstart på emnet krev studierett knytt til eit master- eller PhD-program ved Det matematisk-naturvitskaplege fakultet: http://www.uib.no/matnat/52646/opptak-ved-mn-fakultetet Access to the course requires admission to a Master or PhD study programme at the Faculty of Mathematics and Natural Sciences: http://www.uib.no/matnat/52646/opptak-ved-mn-fakultetet
Arbeids- og undervisningsformer Teaching and learning methods	EB_ARBUND	Undervisninga gis i form av sjølvstudium, seminar og obligatorisk litteraturstudium. The teaching entails self-study, seminars and a mandatory literature survey.

Kategori	Infotype	Tekst
Obligatorisk undervisningsaktivitet Compulsory assignments and attendance	EB_OBLIGAT	Obligatorisk litteraturstudium, minst 10 sider inkludert tittelside og referansar. Godkjent presentasjon av litteraturstudium, 30 minutt pluss spørsmål. Godkjend obligatorisk aktivitet er gyldig i to påfølgande semester etter godkjenninga. Mandatory literature review, at least 10 pages including title page and references. Approved presentation of the literature study, 30 minutes plus questions. Compulsory assignments are valid for two subsequent semesters.
Vurderingsformer Forms of assessment	EB_VURDERI	I emnet nyttar ein følgjande vurderingsformer: - Munnleg eksamen, som utgjer 100 % av karakteren. The forms of assessment are: - Oral exam, 100 % of total grade.
Hjelpemiddel til eksamen Examination support material	EB_HJELPEM	Ingen None
Karakterskala Grading scale	EB_K-SKALA	Ved sensur vert karakterskalaen A-F nytta. The grading scale used is A to F. Grade A is the highest passing grade in the grading scale, grade F is a fail.
Vurderingssemester Assessment semester	EB_EKSSEM	Det er eksamen berre i vårsemesteret. Examination only in the spring semester.
Litteraturliste Reading list	EB_LEREM	Litteraturlista vil vere klar innan 1. desember for vårsemesteret. The reading list will be available within 1 December for the spring semester.
Emneevaluering Course evaluation	EB_EVALUER	Studentane skal evaluere undervisninga i tråd med UiB og instituttet sitt kvalitetssikringssystem. The course will be evaluated by the students in accordance with the quality assurance system at UiB and the department.
Programansvarleg Programme committee	EB_PROGANS	Programstyret har ansvar for fagleg innhald og oppbygging av studiet og for kvaliteten på studieprogrammet og alle emna der. The Programme Committee is responsible for the content, structure and quality of the study programme and courses.
Emneansvarleg Course coordinator	EB_EMNANSV	Emneansvarleg og administrativ kontaktperson finn du på Mitt UiB, kontakt eventuelt studierettleiar. Contact information for the course coordinator is available at "Mitt UiB", alternatively contact the student advisor.
Administrativt ansvarleg Course administrator	EB_ADMANSV	Det matematisk-naturvitenskaplege fakultet og Institutt for Fysikk og Teknologi har det administrative ansvaret for emnet og studieprogrammet. The Faculty of Mathematics and Natural Sciences and Department of Physics and Technology are administratively responsible for the course.

Emnekode: PTEK 354

Kategori	Infotype	Tekst
Kontaktinformasjon Contact information	EB_KONTAKT	Studierettleiar kan kontaktast her: Studierettleiar@xx-uib.no Tlf. 55 58 xx xx The student advisor can be contacted here: Studierettleiar@xx-uib.no Tel. 55 58 xx xx

Emnekode: PTEK 250

Emnebeskriving for **PTEK250 Eksplosjonsfarer i prosessindustrien**

PTEK250 Eksplosjonsfarer i prosessindustrien

PTEK250 Explosion hazards in the process industries

Godkjenning:

Emnebeskrivinga er godkjend av (Fakultetet brukar nemningar for godkjenningsorgan i samsvar med eigen praksis.):

Programstyret: 18.09.2019

Institutt for Fysikk og teknologi: 23.09.2019

Det matematisk-naturvitenskaplege fakultet:

Emnebeskrivinga vart justert: 30.09.2019 av Trygve Skjold

Evaluering:

Emnet vart sist evaluert: 30.09.2019

Neste planlagde evaluering: Haust 2020

Emnekode: PTEK 250

Kategori	Infotype	Tekst
Emnekode Course code		PTEK250
Namn på emnet, nynorsk		Eksplosjonsfarar i prosessindustrien
Namn på emnet, bokmål		Eksplosjonsfarer i prosessindustrien
Course title, English		Explosion hazards in the process industries
Studiepoeng, omfang ECTS credits	EB_POENG	10
Studienivå (studiesyklus) Level of study	EB_NIVA	Master Master
Fulltid/deltid Full-time/Part-time	EB_FULLDEL	Fulltid Full-time
Undervisningsspråk Language of instruction	EB_SPRAK	Engelsk. Emnet undervisast på norsk dersom berre norskspråklege studentar melder seg til emnet. English. The course is taught in Norwegian if only Norwegian-speaking students register for the course.
Undervisningssemester Semester of instruction	EB_UNDSEM	Haut Autumn
Undervisningsstad Place of instruction	EB_UNDSTED	UiB, Institutt for Fysikk og Teknologi (IFT) UiB, Department of Physics and Technology (IFT)
Mål og innhald Objectives and content	EB_INNHOLD	Mål: Emnet gjev ein oversikt over eksplosjonsfarar i prosessindustrien og utvalde energisystem. Undervisinga vektlegg forståing for fysiske fenomen og risikoreducerande tiltak. Innhald: Emnet introduserer grunnleggjande konsept, termar og fenomen relatert til eksplosjonar i industrien, som til dømes fysiske og kjemiske eksplosjonar, samt prinsipp for aktiv og passiv førebygging og skadeavgrensing av eksplosjonsulykker. Undervisinga legg vekt på læring frå eksplosjonsulykker. Objectives: The course provides an overview of explosion hazards in the process industry and selected energy systems. The lectures emphasise physical phenomena and risk-reducing measures. Content: The course introduces basic concepts, terminology and phenomena related to industrial explosions, such as physical and chemical explosions, as well as principles for active and passive prevention and mitigation of accidental explosions. The lectures emphasis lessons learnt from accidental explosions.

Kategori	Infotype	Tekst
Læringsutbyte Learning outcomes	EB_UTBYTTE	Studenten skal ved avslutta emne ha følgjande læringsutbyte definert i kunnskapar, ferdigheiter og generell kompetanse: <u>Kunnskapar</u> Studenten kan: • Diskutera kriteria for klassifisering av eksplosjonsfenomen basert på fysiske og kjemiske prosessar. • Beskriva tennings- og forbrenningsfenomen i gassar, væsketåker, støvskyer, fyrverkeri, drivstoff (til dømes krut) og eksplosivar. • Forklara metodar for aktiv og passiv førebygging og skadeavgrensing av eksplosjonar. • Forklara prinsippa for klassifisering av eksplosjonsfarlege område. • Forklara prinsippa for design av elektriske apparat for bruk i eksplosjonsfarlege område. • Beskriva hendingsgong og læring frå utvalde eksplosjonsulykker. • Illustrera stega som inngår i risikoanalyse og risikostyring for eit system. <u>Ferdigheiter</u> Studenten kan: • Diskutera relevante metodar for å verna ei industriell verksemd eller eit energisystem mot eksplosjonar, til dømes med å vise til tidligare eksplosjonsulykke i liknande system. • Utføra enkle laboratorieeksperiment med gass- og støveksplasjonar. • Gje ei klar munnleg framstilling av løysingar på relevante oppgåver. <u>Generell kompetanse</u> Studenten kan: • Identifisera relevante eksplosjonsfarar for eit gitt system. • Føreslå passande risikoreduseranse tiltak for eit gitt system. • Kombinera ulike prinsipp for eksplosjonsvern for eit gitt system. On completion of the course the student should have the following learning outcomes defined in terms of knowledge, skills and general competence: <u>Knowledge</u> The student is able to: • Discuss criteria for classifying explosion phenomena based on the physical and chemical processes involved. • Describe ignition and combustion phenomena in gases, mists, dust clouds, pyrotechnics, propellants and condensed explosives. • Explain methods for active and passive prevention and mitigation of explosions. • Explain the principles for classification of hazardous areas. • Explain the principles for design of electrical apparatuses for use in hazardous areas. • Describe the chain of events and lessons learnt from selected accidents. • Illustrate the steps involved in risk analysis and risk assessment for a system. <u>Skills</u>

Kategori	Infotype	Tekst
		The student is able to: • Discuss relevant means of explosion protection for a given industrial facility or energy system, and give examples of past accidents in similar facilities. • Perform basic laboratory experiments of gas and dust explosions. • Give a clear oral presentation of solutions to relevant problems. <u>General competence</u> The student is able to: • Identify relevant explosions hazards for a given system. • Propose suitable risk-reducing measures for a given system. • Combine various principles for explosion protection for a given system.
Krav til forkunnskapar Required previous knowledge	EB_KRAV	PTEK202 PTEK202
Tilrådde forkunnskapar Recommended previous knowledge	EB_ANBKRAV	PHYS111, PHYS112, KJEM110, KJEM210/PHYS113, PTEK252 (kan takast samstundes) PHYS111, PHYS112, KJEM110, KJEM210/PHYS113, PTEK252 (can be taken in parallel)
Studiepoengsreduksjon Credit reduction due to course overlap	EB_SPREDUK	Ingen None
Krav til studierett Access to the course	EB_STUDRET	Oppstart på emnet krev studierett knytt til Det matematisk-naturvitenskaplege fakultet: http://www.uib.no/matnat/52646/opptak-ved-mn-fakultetet Access to the course requires admission to a study programme at the Faculty of Mathematics and Natural Sciences: http://www.uib.no/matnat/52646/opptak-ved-mn-fakultetet
Arbeids- og undervisningsformer Teaching and learning methods	EB_ARBUND	Undervisninga blir gjeve i form av førelesningar, gruppeøvingar og laboratorieøvingar. Førelesningar: to timar per veke Gruppeøvingar: to timar per veke Laboratorieøvingar: fire obligatoriske øvingar The teaching entails lectures, colloquia and laboratory exercises. Lectures: two hours per week Colloquia: two hours per week Laboratory exercises: four mandatory exercises

Kategori	Infotype	Tekst
Obligatorisk undervisningsaktivitet Compulsory assignments and attendance	EB_OBLIGAT	Obligatorisk oppmøte på laboratorieøvingar (fire av fire) Godkjent laboratorierapport (fire av fire) Godkjend obligatorisk aktivitet er gyldig i to påfølgande semester etter godkjenninga. Mandatory attendance at laboratory exercises (four out of four) Approved laboratory reports (four out of four) Compulsory assignments are valid for two subsequent semesters.
Vurderingsformer Forms of assessment	EB_VURDERI	I emnet nyttar ein følgjande vurderingsformer: - Munnleg eksamen (100% av karakteren) The forms of assessment are: - Oral exam, 100 % of total grade.
Hjelpemiddel til eksamen Examination support material	EB_HJELPEM	Ingen None
Karakterskala Grading scale	EB_K-SKALA	Ved sensur vert karakterskalaen A-F nytta. The grading scale used is A to F. Grade A is the highest passing grade in the grading scale, grade F is a fail.
Vurderingssemester Assessment semester	EB_EKSSEM	Det er eksamen berre i haustsemesteret. Examination only in the autumn semester.
Litteraturliste Reading list	EB_LEREM	Litteraturlista vil vere klar innan 1. juni for haustsemesteret. The reading list will be available within 1 June for the autumn semester.
Emneevaluering Course evaluation	EB_EVALUER	Studentane skal evaluere undervisninga i tråd med UiB og instituttet sitt kvalitetssikringssystem. The course will be evaluated by the students in accordance with the quality assurance system at UiB and the department.
Programansvarleg Programme committee	EB_PROGANS	Programstyret har ansvar for fagleg innhald og oppbygging av studiet og for kvaliteten på studieprogrammet og alle emna der. The Programme Committee is responsible for the content, structure and quality of the study programme and courses.
Emneansvarleg Course coordinator	EB_EMNANSV	Emneansvarleg og administrativ kontaktperson finn du på Mitt UiB, kontakt eventuelt studierettleiar. Contact information for the course coordinator is available at "Mitt UiB", alternatively contact the student advisor.
Administrativt ansvarleg Course administrator	EB_ADMANSV	Det matematisk-naturvitskaplege fakultet og Institutt for Fysikk og Teknologi har det administrative ansvaret for emnet og studieprogrammet. The Faculty of Mathematics and Natural Sciences and Department of Physics and Technology are administratively responsible for the course.

Emnekode: PTEK 250

Kategori	Infotype	Tekst
Kontaktinformasjon Contact information	EB_KONTAKT	Studierettleiar kan kontaktast her: Studierettleiar@xx-uib.no Tlf. 55 58 xx xx The student advisor can be contacted here: Studierettleiar@xx-uib.no Tel. 55 58 xx xx

Emnekode: PTEK211

Emnebeskriving for PTEK211 Grunnleggjande reservoarfysikk for redusert karbonfotavtrykk frå petroleumsressursar

PTEK211 Grunnleggjande reservoarfysikk for redusert karbonfotavtrykk fra petroleumsressurser

PTEK211 Fundamentals of reservoir physics for carbon footprint reduction from petroleum resources

Godkjenning:

Emnebeskrivinga er godkjend av (Fakultetet brukar nemningar for godkjenningsorgan i samsvar med eigen praksis.):

Programstyret: 18.09.2019

Institutt for Fysikk og teknologi: 23.09.2019

Det matematisk-naturvitskaplege fakultet:

Emnebeskrivinga vart justert: 15.09.2019 av Martin Fernø

Evaluering:

Emnet vart sist evaluert: .....(dd.mm.år)

Neste planlagde evaluering: .....(dd.mm.år)

Emnekode: PTEK211

Kategori	Infotype	Tekst
Emnekode		PTEK211
Course Code		[PTEK211]
Namn på emnet, nynorsk		Grunnleggjande reservoarfysikk for redusert karbonfotavtrykk fra petroleumsressursar
Namn på emnet, bokmål		Grunnleggende reservoarfysikk for redusert karbonfotavtrykk fra petroleumsressurser
Course Title, English		[Fundamentals of reservoir physics for carbon footprint reduction from petroleum resources]
Studiepoeng, omfang	EB_POENG	10
ECTS Credits		10
Studienivå (studiesyklus)	EB_NIVA	<i>Bachelor og Master</i>
Level of Study		<i>[Bachelor and Master]</i>
Fulltid/deltid	EB_FULLDEL	Fulltid
Full-time/Part-time		[Full-time]
Undervisningsspråk	EB_SPRAK	Engelsk. Emnet undervisast på norsk dersom berre norskspråklege studentar melder seg til emnet.
Language of Instruction		[English. Norwegian if only Norwegian students attend.]
Undervisningssemester	EB_UNDSEM	<i>Haust</i>
Semester of Instruction		<i>[Autumn]</i>
Undervisningsstad	EB_UNDSTED	
Place of Instruction		
Mål og innhald	EB_INNHOLD	Mål: Emnet har som mål å gje eit godt og breitt grunnlag i omgrep og likningar for fleirfasestraum i porøse medie relatert til energiproduksjon, samt lagring av klimagassen CO ₂ . ENERGI211 skal gje eit fagleg fundament for å forstå olje- og gass sin plass i noverande og framtidig energiforsyning, og vise korleis omstilling i petroleumsproduksjon kan redusere karbonfotavtrykk fra petroleumsressursar gjennom handtering, bruk og lagring av CO ₂ (CCUS). Emnet skal gje ein oversikt over alternative energikjelder for framtida og verdifull kunnskap om energiomstilling.
Objectives and Content		Innhald:

		Emnet gir ei innføring i generell reservoar fysikk med vekt på dei fysiske prosessar som ligg til grunn for CO₂ lagring og petroleumsproduksjon. Grunnleggjande omgrep og likningar som blir gjennomgått er porøsitet, permeabilitet, fuktpreferansar og kapillartrykk. Teknologiar for reduksjon av karbonfotavtrykk i petroleumsproduksjon, inklusivt bruk og lagring av klimagassen CO₂ (CCUS) blir særskilt vektlagt. Alternative energiressursar vil bli presentert og diskutert i lys av olje- og gass produksjon. [Objectives]: The course aims to provide a broad basis on the concepts and equations for multi-phase flow in porous medium related to energy production and storage of the greenhouse gas CO₂. ENERGI211 provides a scientific foundation for understanding the position of oil and gas in the present and future energy supply. The course will highlight how the transition in petroleum industry can reduce carbon footprint from petroleum resources through handling, use and storage of CO₂ (CCUS). The course provides an overview of alternative energy sources for the future, and valuable insight on energy transition. Content: The course provides an introduction to general reservoir physics with emphasis on the physical processes that underlie CO₂ storage and petroleum production. Basic concepts and equations such as porosity, permeability, wettability preference and capillary pressure are discussed in detail. Technologies for reducing carbon footprint in petroleum production, including the use and storage of the greenhouse gas CO₂ (CCUS) are particularly emphasized. Alternative energy resources will be presented and discussed in light of oil and gas production.
Læringsutbyte (endret standardoppsett og introsetning) Learning Outcomes	EB_UTBYTTE	Studenten skal ved avslutta emne ha fylgjande læringsutbyte definert i kunnskapar, ferdigheiter og generell kompetanse: <u>Kunnskapar</u> Studenten • greier ut om sentrale tema innan reservoar fysikk • forklarar eigenskapar ved porøse medium relatert til energiproduksjon og CO₂ lagring • skildrar fleirfasestraum i porøse medie med vekt på effektiv CO₂ lagring og lågkarbon energiproduksjon frå petroleumsressursar • gjer greie for innverknad på væskestraum i porøse bergartar frå parametrar som permeabilitet, trykk, temperatur, kapillartrykk, relativ permeabilitet og fuktpreferanse • kjenner til framtidsperspektiv for tilgang på energi og korleis petroleumsproduksjon passar inn i dette • presenterer nye teknologiar for lågkarbon energiproduksjon med fokus på olje- og gassproduksjon med handsaming, bruk og fangst av CO₂ <u>Ferdigheiter</u> Studenten • meistarar og forstår fysiske skildringar av fleirfasestraum i porøse medie

		• gjennomfører analyse av olje- og gassproduksjon • bidreg til utvikling av berekraftige teknologiar for lågkarbon energiproduksjon frå petroleumsressursar <u>Generell kompetanse</u> Studenten • forstår og medverkar i aktivitetar for produksjon av olje- og gassreservoar. • bidreg i energiomstilling mot berekraftig energiproduksjon frå fossile energikjelder. [On completion of the course the student should have the following learning outcomes defined in terms of knowledge, skills and general competence:] <u>Knowledge</u> The student • identifies central themes in reservoir physics • explains properties of porous medium related to energy production and CO₂ storage • describes multi-phase flow in porous medium with emphasis on efficient CO₂ storage and low carbon energy production from petroleum resources • understands how flow in porous rocks is influenced from parameters such as permeability, pressure, temperature, capillary pressure, relative permeability and wettability preference • elaborates on the future prospects for how petroleum production remains part of the energy mix • presents new technologies for oil and gas production for low carbon energy production with CO₂ handling, use and capture <u>Skills</u> The student • is able to understand physical descriptions of multi-phase flow in porous media • performs analysis of oil and gas production • contributes to the development of sustainable technologies for low carbon energy production from petroleum resources <u>General competence</u> The student • understands and contributes to oil and gas reservoir production activities • contributes in energy transition towards sustainable energy production from fossil energy sources

Emnekode: PTEK211

Krav til forkunnskapar Required Previous Knowledge	EB_KRAV	Ingen [None]
Tilrådde forkunnskapar Recommended previous Knowledge	EB_ANBKRAV	
Studiepoengsreduksjon Credit Reduction due to Course Overlap	EB_SPREDUK	Ingen [None]
Krav til Studierett Access to the Course	EB_STUDRET	<u>Standard (100- og 200-tallsemner):</u> For oppstart på emnet er det krav om studierett knytt til Det matematisk-naturvitenskaplege fakultet http://www.uib.no/matnat/52646/opptak-ved-mn-fakultetet [Access to the course requires admission to a programme of study at The Faculty of Mathematics and Natural Sciences]
Arbeids- og undervisningsformer Teaching and Learning Methods	EB_ARBUND (Erstattar EB_UNDMET O)	Undervisning gis i form av forelesingar. Aktivitet/ Tal på timar pr. veke 3 Aktivitet/ Tal på veker 14 [The teaching method is by lectures. Activity/ Hours per week: 3 Activity/ Number of weeks: 14]
Obligatorisk undervisningsaktivitet Compulsory Assignments and Attendance	EB_OBLIGAT	Ingen obligatoriske aktivitetar [No compulsory activities]

Emnekode: PTEK211

Vurderingsformer <i>Forms of Assessment</i>	EB_VURDERI	emnet nyttar ein fylgjande vurderingsform: • Munnleg eksamen [The form of assessment is: • Oral exam]
Hjelpemiddel til eksamen <i>Examination Support Material</i>	EB_HJELPEM	Ingen [None]
Karakterskala <i>Grading Scale</i>	EB_K-SKALA	<i>Ved sensur vert karakterskalaen A-F nytta.</i> [The grading scale used is A to F. Grade A is the highest passing grade in the grading scale, grade F is a fail.]
Vurderingssemester <i>Assessment Semester</i>	EB_EKSSEM	Haust [Autumn]
Litteraturliste <i>Reading List</i>	EB_LEREM	<i>Litteraturlista vil vere klar innan 01.06. for haustsemesteret og 01.12. for vårsemesteret.</i> <i>The reading list will be available within June 1st for the autumn semester and December 1st for the spring semester</i>
Emneevaluering <i>Course Evaluation</i>	EB_EVALUER	<i>Studentane skal evaluere undervisninga i tråd med UiB og instituttet sitt kvalitetssikringssystem.</i> <i>The course will be evaluated by the students in accordance with the quality assurance system at UiB and the department</i>
Programansvarleg <i>Programme Committee</i>	EB_PROGANS	<i>Programstyret har ansvar for fagleg innhald og oppbygging av studiet og for kvaliteten på studieprogrammet og alle emna der.</i> <i>The Programme Committee is responsible for the content, structure and quality of the study programme and courses.</i>
Emneansvarleg <i>Course Coordinator</i>	EB_EMNANS V	<i>Emneansvarleg og administrativ kontaktperson finn du på Mitt UiB, kontakt eventuelt Studierettleiar@xx-uib.no</i>
Administrativt ansvarleg <i>Course Administrator</i>	EB_ADMANS V	<i>Matematisk Naturvitenskaplige fakultet v/ Institutt for fysikk og teknologi har det administrative ansvaret for emnet og studieprogrammet.</i>
Kontaktinformasjon <i>Contact Information</i>	EB_KONTAKT	<i>Studierettleiar kan kontaktast her:</i>

Emnekode: PTEK211

		<u>Studierettleiar@xx-uib.no</u> Tlf 55 58 xx xx

Emnekode: PTEK215

Emnebeskriving for PTEK215 Simulering av flerfasestrømning i porøse media
PTEK215 Simulering av fleirfasestrøyming i porøse media
PTEK215 Multi phase flow simulation in porous media

Godkjenning:

Emnebeskrivinga er godkjend av (Fakultetet brukar nemningar for godkjenningsorgan i samsvar med eigen praksis.):

Programstyret: 18.09.2019

Institutt for Fysikk og teknologi: 23.09.2019

Det matematisk-naturvitskapelege fakultet:

Emnebeskrivinga vart laga: 15.09.2019 av Else Johannesen, Marianne Steinsbø, Bergit Brattekås, Martin Fernø, Geir Ersland og Arne Graue

Evaluering:

Emnet vart sist evaluert: nytt emne

Neste planlagde evaluering: Etter første gjennomgang

Emnekode: PTEK215

Kategori	Infotype	Tekst
Emnekode Course Code		PTEK215
Namn på emnet, nynorsk		Simulering av fleirfasestrøyming i porøse media
Namn på emnet, bokmål		Simulering av flerfasestrømning i porøse media
Course Title, English		Multi phase flow simulation in porous media
Studiepoeng, omfang ECTS Credits	EB_POENG	10
Studienivå (studiesyklus) Level of Study	EB_NIVA	Bachelor/master
Fulltid/deltid Full-time/Part-time	EB_FULLDEL	Fulltid [Full-time]
Undervisningsspråk Language of Instruction	EB_SPRAK	Engelsk. Emnet undervisast på norsk dersom berre norskspråklege studentar meldar seg til emnet. [English. The course is taught in Norwegian if only Norwegian-speaking students register for the course]
Undervisningssemester Semester of Instruction	EB_UNDSEM	Uregelmessig [Irregular]
Undervisningsstad Place of Instruction	EB_UNDSTED	Bergen
Mål og innhald Objectives and Content	EB_INNHOLD	Mål og innhald: Emnet skal gje studentane eit godt innblikk i heile arbeidsflyten frå behandling av strøymingsresultat frå laboratoriemålingar, via simulering for kvalitetskontroll av desse, til generering av data til bruk i feltmodellar for reservoarsimulering av olje- og gassproduksjon og lagring av CO₂. PTEK215 skal gje studentane eit teoretisk fundament i black oil modellen og innføring i simuleringverktøy for porøse media. Ulike typar fortrengingar blir dekkja, samt relativ permeabilitet og kapillartrykk og standardkorrelasjonar for skildring av desse. Kurset fokuserer i hovudsak på sjølvstendig arbeid med simuleringverktøy og skriftlege og munnlege vurderingar av resultat. [Objectives and content: The course gives the students a good insight to the entire workflow from the processing of flow results from laboratory measurements, through simulation for quality control of these, to the generation of inputs to full-field models for reservoir simulation of low-emission oil and gas production and CO₂ storage. PTEK215 will provide a theoretical foundation to the black oil model and simulation tools for porous media. In addition, various flow scenarios, relative permeability and capillary pressure are taught with regard to wetting and standard correlations for depicting these functions. The course mainly focuses on independent work with simulation tools and written and oral presentation of results.]
Læringsutbyte	EB_UTBYTTE	Studenten skal ved avslutta emne ha følgjande læringsutbyte definert i kunnskapar, ferdigheiter og generell kompetanse:

(endret standardoppsett og introsetning)

Learning Outcomes

Kunnskapar

Ved fullført emne PTEK215 skal studenten kunna:

- forstå teori bak reservoarsimulering, og simulering generelt
- forstå skilnader på globale og lokale løysningar på eit simulert resultat og usikkerheiter hefta med simulering
- black oil modellen
- ha kunnskap om teknikkar for oppskalering frå kjerneskala til feltsskala
- forstå heile prosessen frå innhenting av laboratoriedata, til simulering og kvalitetskontroll, til oppskalering for reservoarsimulering for CO2 lagring og utvinningsprosessar

Ferdigheiter

Ved fullført emne PTEK215 skal studenten:

- Meistra simulering av ulike væskefortrengingar på kjerneskala
- Ha evner til å gjera eigenevaluering av kvalitetskontroll på simulerte resultat
- Være i stand til å setja opp ein modell for oppskalering

Generell kompetanse

Studenten skal kunna:

- Sjå heilskap frå laboratoriemålingar til reservoarmodell
- Være rusta til å forstå behovet for kvalitetssikring av laboratoriemålingar og korleis desse resultatata blir vidare brukt til betre forståing av reservoarmodellar

[On completion of the course the student should have the following learning outcomes defined in terms of knowledge, skills and general competence:

Knowledge

On completing the course PTEK215, the student should be able to:

- Understand the theory behind reservoir simulation, and simulation in general
- Understand differences in global and local solutions to simulated results and uncertainties associated with simulation
- Understand the black oil model
- Have knowledge of techniques for upscaling from core scale to full field scale
- Understand the entire process from obtaining laboratory data, to simulation and quality control, to upscaling for reservoir simulation for CO2 storage and recovery processes

Skills

Emnekode: PTEK215

		On completing the course PTEK215, the student should: • Master simulation of different core scale flow scenarios • Have the ability to do self-evaluation of quality control on simulated results • Be able to set up a model for upscaling <u>General competence</u> The student should be able to: • Understand the whole value chain from laboratory measurements to reservoir model • Understand the need for quality assurance of laboratory measurements and how these results are further used to better understand full-field reservoir models]
Krav til forkunnskapar Required Previous Knowledge	EB_KRAV	Ingen
Tilrådde forkunnskapar Recommended previous Knowledge	EB_ANBKRAV	PTEK211, PTEK214, PTEK212
Studiepoengsreduksjon Credit Reduction due to Course Overlap	EB_SPREDUK	Ingen
Krav til Studierett Access to the Course	EB_STUDRET	For oppstart på emnet er det krav om ein studierett knytt til Det matematisk-naturvitenskaplege fakultet http://www.uib.no/matnat/52646/opptak-ved-mn-fakultetet [Access to the course requires admission to a programme of study at The Faculty of Mathematics and Natural Sciences]
Arbeids- og undervisningsformer Teaching and Learning Methods	EB_ARBUND (Erstattar EB_UNDMET O)	Undervisninga gis i form av førelesningar og laboratorieøvingar. Førelesningar, 2 timar i veka i 10 veker. Laboratoriearbeid, 4 timar i veka i 6 veker. [The teaching method is by lectures and laboratory exercises. Lectures, 2 hours a week for 10 weeks. Laboratory exercises, 4 hours for 6 weeks.]

Emnekode: PTEK215

Obligatorisk undervisningsaktivitet Compulsory Assignments and Attendance	EB_OBLIGAT	Obligatorisk oppmøte på forelesningar og laboratorieøvingar. Laborativerapportar. Godkjend obligatorisk aktivitet er gyldig i 2 påfølgande semester etter godkjenninga. [Compulsory attendance at lectures and laboratory exercises. Laboratory reports. Compulsory assignments are valid for 2 subsequent semesters.]
Vurderingsformer Forms of Assessment	EB_VURDERI	I emnet nyttar ein følgjande vurderingsformer: • Laborativerapportar, 30 % av karakteren. • Munnleg presentasjon av prosjektoppgåve, 20 % av karakteren. • Munnleg eksamen, 50 % av karakteren. The forms of assessment are: • Laboratory reports, 30 % of total grade. • Oral presentation of project work, 50% of total grade. • Oral examination, 50% of total grade.
Hjelpemiddel til eksamen Examination Support Material	EB_HJELPEM	Ingen [None]
Karakterskala Grading Scale	EB_K-SKALA	Ved sensur vert karakterskalaen A-F nytta. [The grading scale used is A to F. Grade A is the highest passing grade in the grading scale, grade F is a fail.]
Vurderingssemester Assessment Semester	EB_EKSSEM	uregelmessig [Irregular]
Litteraturliste Reading List	EB_LEREM	
Emneevaluering	EB_EVALUER	Studentane skal evaluere undervisninga i tråd med UiB og instituttet sitt kvalitetssikringssystem.

Emnekode: PTEK215

Course Evaluation		[The course will be evaluated by the students in accordance with the quality assurance system at UiB and the department]
Programansvarleg Programme Committee	EB_PROGANS	Programstyret har ansvar for fagleg innhald og oppbygging av studiet og for kvaliteten på studieprogrammet og alle emna der. The Programme Committee is responsible for the content, structure and quality of the study programme and courses.
Emneansvarleg Course Coordinator	EB_EMNANS V	Emneansvarleg og administrativ kontaktperson finn du på Mitt UiB, kontakt eventuelt Studierettleiar@xx-uib.no
Administrativt ansvarleg Course Administrator	EB_ADMANS V	Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet v/ Institutt for fysikk og teknologi har det administrative ansvaret for emnet og studieprogrammet.
Kontaktinformasjon Contact Information	EB_KONTAKT	Studierettleiar kan kontaktast her: Studierettleiar@xx-uib.no Tlf 55 58 xx xx